

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 30.1.2013

Vår ref.: NVE 201300121-5 aj/ers

Arkiv: 008

Deres dato: 20.12.2012

Deres ref.: 11/1002

Saksbehandler:

Erlend Sandnes

22 95 93 98, ers@nve.no

Høring - Europaparlaments- og rådsdirektiv 2012/27/EU om energieffektivisering

Det vises til høringsbrev av 20. desember 2012 vedrørende Europaparlaments- og rådsdirektiv 2012/27/EU om energieffektivisering ("energieffektiviseringsdirektivet", "direktivet" eller "EED"). Direktivet ble vedtatt 25. oktober 2012, og departementet ber i høringsbrevet om synspunkter i forbindelse med den videre behandling i EØS-prosessen.

NVE kommenterte EU-kommisjonens forslag til nytt direktiv om energieffektivitet i brev av 30. september 2011 (vår ref: NVE 201104921-6), og Europaparlamentets og Rådets endringsforslag i e-post m/vedlegg sendt 27. mars 2012. Flere av våre tidligere kommentarer gjør seg fortsatt gjeldende, og det vises derfor til disse.

Direktivet innebærer en fokusering på energibruk og satsning på energieffektivisering, noe NVE ser som positivt. Hensikten med direktivet er å etablere et rammeverk som skal støtte opp om EUs mål om 20 % energieffektivisering i 2020. Et viktig moment i direktivet er at landene må utforme en bindende energispareplan og sette nasjonale indikative mål for energieffektivisering. Energieffektiviseringen skal tilsvare en årlig besparelse på 1,5 prosent av energibruken.

Direktivet åpner for en løsning der de årlige besparelsene på 1,5 % i sluttbruk av energi kan oppnås gjennom alternative tiltak. Dette er altså et alternativ til direktivets initielle løsning der forpliktelsen ble lagt på energidistributørene og – leverandørene. De alternative tiltakene kan inkludere finansielle ordninger, standarder, etc. Standarder og merkeordninger som er obligatoriske i medlemslandene i hht EU-lovgivning kan ikke telles med. Ved valg av alternativ løsning skal mengden energibesparelser tilsvare mengden angitt i det opprinnelige alternativet.

Direktivet setter blant annet krav til langsiktig strategi for rehabilitering av bygningsmassen, samt krav til energiytelse ved offentlige innkjøp av varer, tjenester og bygninger. Det settes også krav til innføring av individuelle målere for energibruk, samt detaljerte krav til fakturainformasjon.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge

Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord

Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør

Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest

Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst

Vangsvieien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Direktivet grenser inn mot en rekke andre viktige direktiver, blant annet økodesigndirektivet, bygningsenergidirektivet, elmarkedsdirektivet og fornybardirektivet. Det er viktig at alle disse direktivene sees i sammenheng. Dersom det lages en nasjonal energieffektiviseringsplan vil den for eksempel være viktig input i forhold til handlingsplanen etter fornybardirektivet.

EU-kommisjonen har laget dokumenter med utkast til tolkning av de enkelte artiklene. Vi har ikke hatt mulighet til å gjøre en grundig vurdering av de ulike tolkningsmulighetene. Vi vil peke på at det er nødvendig med mer dyptgående analyser for å vurdere nærmere hvordan de ulike artiklene skal tolkes og implementeres.

I det videre kommenteres enkelte artikler mer utdypende. Dette er ingen fullstendig gjennomgang av direktivet. Vi har kommentert på de delene som vi anser mest relevant, og av størst betydning for NVE.

Artikkel 3 - Energieffektiviseringsmål

Hvert medlemsland skal sette indikative nasjonale mål for energieffektivisering. Målene skal være basert på enten primærenergibruk, sluttbruk av energi, primærenergibesparelser, besparelser i sluttbruk av energi, eller energiintensitet¹. Målene skal også uttrykkes i form av et absolutt tall for primærenergibruk og sluttbruk av energi i 2020.

Når målet for energieffektivisering i Norge settes bør det sees i sammenheng med tallene for energieffektivisering rapportert i handlingsplanen til fornybardirektivet. Målet etter energieffektiviseringsdirektivet skal fastsettes i form av primærenergibruk (Primary energy consumption) eller sluttbruk av energi (Final energy consumption), mens det etter fornybardirektivet fastsettes i forhold til brutto sluttbruk av energi (Gross final energy consumption). Som en konsekvens av ulike definisjoner behøver det ikke være like tall som rapporteres etter de to direktivene, men det bør være en viss grad av sammenheng mellom de ulike rapporteringene.

Artikkel 4 – Renovering av bygninger

Artikkelen krever at landene skal lage en langsiktig nasjonal strategi for blant annet investeringer i renovering av private og offentlige bygninger. Strategien skal publiseres innen 30.4.2014 og oppdateres hvert tredje år.

Selv om norske myndigheter har flere virkemidler for å stimulere slik utvikling, har vi pr. i dag ikke en slik samlet strategi. Det som særlig mangler er en strategi for renovering av eksisterende bygninger. Det er naturlig at bl.a. KRD/DIBK, Enova og OED/NVE samarbeider om å lage en slik strategi, og arbeidet bør knyttes opp til det pågående arbeidet med revidering av kravene i forskrift 26. mars 2010 nr. 489 om tekniske krav til byggverk (TEK) til nesten-nullenergi.

---

¹ Disse begrepene er definert som:

“‘primary energy consumption’ means gross inland consumption, excluding non-energy uses;”

“‘final energy consumption’ means all energy supplied to industry, transport, households, services and agriculture. It excludes deliveries to the energy transformation sector and the energy industries themselves;”

“‘energy savings’ means an amount of saved energy determined by measuring and/or estimating consumption before and after implementation of an energy efficiency improvement measure, whilst ensuring normalisation for external conditions that affect energy consumption;”

Artikkel 5 - Offentlige bygninger

Myndighetene skal sørge for at minimum 3 % av gulvarealet av bygninger eiet og brukt av sentralforvaltningen² årlig renoveres opp til ”kravene” satt i artikkel 4 i bygningsenergidirektivet, dvs. de minimumskravene i TEK som nå er under utredning på oppdrag for DIBK. Alternativt gis det en mulighet (paragraf 6) til at man kan gjennomføre kostnadseffektive renoverings- og adferdstiltak. Disse tiltakene skal ha effekt som tilsvarer hovedkravet i artikkelen.

Dette kravet antas å være en del høyere enn dagens takt for renovering av sentralforvaltningens bygninger. Dersom kravet skal tas helt bokstavelig, dreier det seg om bygninger som **både** er eiet **og** brukt av sentralforvaltningen. Denne rehabiliteringstakten synes å være krevende å nå, og vil innebære behov for ytterligere virkemidler. Alternativet som er angitt i paragraf 6 må antas å være noe lettere å nå, siden det her siktes mot de mest kostnadseffektive tiltakene, samt at man kan inkludere redusert energibruk som følge av adferdstiltak. Metodisk er det ikke helt klart hvordan man skal regne måloppnåelse for dette alternativet.

Artikkel 6 – Innkjøp i regi av offentlige aktører

I artikkel 6 heter det at medlemslandene skal sørge for at sentralforvaltningen kjøper inn produkter, tjenester og bygninger med høy energieffektivitet forutsatt at dette er konsistent med kostnadseffektivitet, økonomisk og teknisk gjennomførbarhet, bærekraftighet og tilstrekkelig konkurranse. Dette kravet gjelder for innkjøp med verdi høyere enn terskelverdiene i artikkel 7 i direktiv 2004/18/EF. I artikkelen heter det videre at medlemslandene skal oppmuntre offentlige instanser, inkludert regionale (fylkeskommuner) og lokale nivåer (kommuner), til å etterfølge den eksemplariske rollen til sentraladministrasjonen.

I bilag III presiseres det at, dersom det er konsistent med kostnadseffektivitet, økonomisk og teknisk gjennomførbarhet, bærekraftighet og tilstrekkelig konkurranse, skal produkter i høyeste energiklasse kjøpes inn. Avhengig av hvilket produkt det dreier seg om, vil det si at produkter i energiklassene A, A+, A++ eller A+++ , skal foretrekkes. Dersom det ikke foreligger en energimerkeforordning for det aktuelle produktet, men i stedet foreligger en økodesignforordning, skal benchmark for energieffektivitet i økodesignforordningen legges til grunn ved valg av produkt. Når det gjelder kontorutstyr som dekkes av Rådets beslutning 2006/1005/EF om avtale mellom EU og USA om koordinering av et program for energieffektivitetsmerking av kontorutstyr (Energy Star – den frivillige merkeordningen for kontorutstyr), skal produktene minst oppfylle kravene som er opplistet i avtalens vedlegg C.

Produkter som alternativt kan drives av andre teknologier/energibærere enn direktevirkende elektrisitet, for eksempel gass, er belastet med en primærenergifaktor lik 2,5. Dette vil eksempelvis ramme tradisjonelle elektriske varmtvannsberedere som har stor utbredelse i Norge. Slike produkter vil aldri kunne oppnå den beste energiklassen. For Norges del vil det derfor i noen tilfeller være vanskelig å kreve at den beste energiklassen velges siden dette ikke vil være i tråd med hensynet til kostnadseffektivitet og økonomisk og teknisk gjennomførbarhet. Tilsvarende vil man ikke alltid kunne velge økodesign benchmark-produkter da disse produktene kan være drevet av energibærere, eller representere en teknologi, som ikke er tilpasset norske forhold (det norske energisystemet eller norsk klima).

---

² Defineret som: “‘central government’ means all administrative departments whose competence extends over the whole territory of a Member State”

Vi anser det som sannsynlig at kravet i artikkel 6 allerede er oppfylt i og med Difis arbeid for miljøhensyn i offentlige anskaffelser. Denne vurderingen er basert på at artikkelen gir et viktig forbehold om kostnadseffektivitet, økonomisk gjennomførbarhet m.m. for at kravet skal gjelde. Dersom dette forbeholdet ikke kan tolkes så vidt, går kravet i artikkelen adskillig lenger enn dagens praksis. Kravet betyr i så fall at sentralforvaltningen pålegges bl.a. at det bare er tillatt med innkjøp av energibrukende utstyr som har beste energimerkeklasse, og at man ikke kan inngå kjøp- eller leieavtale for lokaler som ikke tilsvarer minimumskravene i TEK.

Artikkel 7 - Energieffektiviseringsplan

Medlemslandene skal lage en energieffektiviseringsplan. Forpliktete aktører defineres som energidistributører³ og/eller energiselskaper⁴. Det skal effektiviseres tilsvarende mengden av 1,5 % av gjennomsnittet for sluttbruk av energi for perioden 2010, 2011 og 2012 for hvert enkelt år i perioden 2014 tom 2020. Vi tolker at dette tilsvarer 10,5 % effektivisering i 2020 (7x1,5 %). Av dette kan inntil 25 % dekkes opp med tiltak som er igangsatt etter 31.12.2008 og før 2014 som fortsatt gir et bidrag i 2020. I de 25 % er det i tillegg mulighet for å inkludere besparelser i omforming, overføring og distribusjon, inkludert fjernvarme og kjøling. Medlemslandene har også mulighet til en noe saktere innfasing av effektiviseringen, samt at de kan unnta fra beregningene deler av industrien.

Energibruk i transport kan delvis eller helt ekskluderes fra beregning av målet.

Medlemslandene kan velge å oppnå besparelsene gjennom sertifiserte besparelser gjennomført av energitjenesteleverandører eller annen tredjepart (paragraf 7 bokstav b).

Medlemslandene kan uttrykke målet som skal oppnås i sluttbruk av energi, regnet i levert energi⁵ eller primærenergi. Besparelsene skal beregnes i hht definerte metoder. Disse inkluderer målemetoder, begrensninger, etc. Annen metode kan benyttes, men må ikke beregne et høyere resultat. Oppnådde besparelser hos forpliktete aktører skal publiseres årlig av medlemslandene.

Medlemslandene kan som et alternativ til energieffektiviseringsplan i hht paragraf 1 velge andre tiltak for energibesparelser blant sluttbrukere (paragraf 9). Mengden energibesparelser i dette valget skal tilsvare mengden angitt i det opprinnelige alternativet. En kombinasjon av plan, alternative tiltak og programmer kan benyttes. De alternative tiltakene kan inkludere ulike skatter, finansielle ordninger, frivillige ordninger, standarder, etc. Standarder og normer for energieffektivisering i produkter og tjenester, inkludert bygninger og kjøretøy, kan telles med, **bortsett** fra der de er obligatoriske og gjeldende i medlemslandene i hht EU-lovgivning. Det samme gjelder for merkeordninger.

Dersom den alternative løsningen velges må EU varsles om dette innen 5. desember 2013. Direktivet setter en del kriterier til en slik alternativ løsning, blant annet ansvar, transparens, beregningsmetoder, etc.

For Norge innebærer direktivet at det må etableres en nasjonal plan for energieffektivisering. Nyetablerte og planlagte virkemidler i Norge må oppfylle målet på 1,5 % energieffektivisering. Det må

---

³ Direktivet definerer begrepet slik: “‘**energy distributor**’ means a natural or legal person, including a distribution system operator, responsible for transporting energy with a view to its delivery to final customers or to distribution stations that sell energy to final customers.”

⁴ Direktivet definerer begrepet slik: “‘**retail energy sales company**’ means a natural or legal person who sells energy to final customers.”

⁵ Direktivet bruker begrepet Final energy consumption. Vi har her oversatt det med Levert energi

gjøres en vurdering på hvor mye eksisterende og planlagte virkemidler bidrar i forhold til målet på 1,5 %, gitt kriteriene direktivet gir for beregninger.

Det må vurderes om måloppnåelsen i Norge skal beregnes og uttrykkes i primærenergi eller sluttbruk av energi. Hva som er mest hensiktsmessig vil blant annet avhenge av hvilke sektorer som skal telles med, hva som foreligger av statistikk og data, etc. Det må også vurderes hvordan besparelsene skal beregnes. Direktivet angir ulike metoder, og hva som velges som metode vil trolig avhenge av hvilke data som foreligger og kvalitet på disse. Direktivet gir muligheter for å telle med tiltak igangsatt etter 2008, men disse, samt noen andre muligheter direktivet gir, kan ikke utgjøre mer enn 25 % av måloppnåelsen. Dette setter begrensninger på hvor mye av allerede pågående virkemidler som kan regnes med.

Vi anser det som relevant for Norge å vurdere den alternative løsningen som er angitt i paragraf 9 ettersom det allerede foreligger denne typen løsning i Norge, blant annet gjennom Enovas programmer. En løsning som legger energispareforpliktelsene direkte på markedsaktørene synes ikke hensiktsmessig i forhold til de markedsmodellene man har valgt i Norge.

Den alternative løsningen innebærer et sett med kriterier, blant annet at standarder og merkeordninger som er obligatoriske i medlemslandene i hht EU-lovgivning ikke kan telles med. Vi tolker at innstramning i TEK i hht bygningsenergidirektivet ikke nødvendigvis kan telles med. Det synes noe uklart i hvilken grad effektivisering som går ut over EUs lovgivning kan inkluderes. Dette gjelder også i forhold til økodesign og energimerking av hvitevarer.

Artikkel 9 – Måling

Bakgrunnen for Artikkel 9 er sluttbrukernes behov for kunnskap om egen energibruk i energieffektiviseringsøyemed. Gjennom å utstyre sluttbrukerne med rimelige individuelle målere for kraft og fjernvarme vil sluttbrukerne til enhver tid bevisstgjøres sitt faktiske forbruk på det tidspunkt forbruket finner sted, jf. fortalen pkt 26-33.

I Norge er det allerede vedtatt en utrulling av avanserte måle- og styringssystem (AMS) på elektrisitetssiden, som omfatter 80 prosent av målepunktene innen 1. januar 2016 og 100 prosent av målepunktene innen 1. januar 2017, jf. forskrift om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av netjtjenester (avregningsforskriften) § 4-7. Per i dag finnes det ikke en lignende forskrift på fjernvarmesiden. NVE vurderer at hensyn til rasjonell energibruk og hensyn til sluttbrukerne taler for å innføre krav til individuell måling av fjernvarme, fjernkjøling og varmt tappevann også i Norge. Slike krav vurderes til å være teknisk og økonomisk gjennomførbare i nye bygg og bygg som gjennomgår omfattende renovering.

I eksisterende bygg er det ikke opplagt at rørsystemet er lagt opp slik at det vil være mulig å gjennomføre individuell måling av hver sluttkunde og direktivets artikkel 9 åpner i slike tilfeller for bruk av varmfordelingsmålere. Varmefordelingsmålere er et rimeligere alternativ til gjennomstrømningsmålere, men forskrift om måling av varme⁶ dekker ikke denne typen varmemålere. Mulighetene for bruk av varmfordelingsmålere bør undersøkes nærmere før det vurderes krav til individuell måling av varme i eksisterende bygg i Norge.

Artikkel 10 - Fakturainformasjon

Artikkel 10 setter blant annet krav om fakturainformasjon til kunden, og at denne skal basere seg på faktisk forbruk. God og forståelig informasjon til sluttbruker om priser på og vilkår for kraftleveringskontrakter er en forutsetning for et velfungerende marked.

---

⁶ Forskrift 21. desember 2007 nr. 1743 om krav til varmemålere

Individuell måling er et virkemiddel som brukes for å gi bruker og selger av energi oversikt over energibruken. Det samme virkemidlet er også nyttig for å sette en riktig pris på energibruken for hver sluttbruker.

I tillegg til artikkel 9 bidrar derfor artikkel 10 til å gjøre sluttbrukerne bevisst egen energibruk og holdninger til energibruk gjennom informasjon på fakturaen. I Norge er det allerede forskriftsmessige krav til fakturainformasjon på elektrisitetssiden. For husholdningskunder oppfylles kravene i dag gjennom avregningsforskriften § 7-2. NVE legger til grunn at dette bør gjelde alle sluttbrukere, og ser at dette kan ha implikasjoner i forhold til avregningsforskriftens bestemmelser.

Direktivet stiller krav til informasjon fra automatiske målere, hvor sluttbrukerne skal sikres tilgang til historisk forbruksdata. Det spesifiseres krav til lagring og tilgang til data av ulike kvaliteter og det kreves at detaljerte forbruksdata lagres i minst 24 måneder. I henhold til bestemmelsene knyttet til AMS, som fremgår av avregningsforskriften § 4-5, skal nettselskapet lagre målerverdier med en tidsoppløsning på 60 minutter i maksimalt 15 måneder. NVE legger derfor til grunn at dette vil måtte utvides til minst 24 måneder ved en eventuell implementering av direktivet.

Artikkel 11 – Kostnader for tilgang til måle- og fakturainformasjon

Det stilles her krav om at sluttbrukerne kostnadsfritt skal motta faktura og fakturainformasjon om forbruk, samt at sluttbrukerne skal ha tilgang til data om eget forbruk.

Avregningsforskriften § 8-2 åpner i dag for at nettselskapene kan kreve dekning av kostnadene ved å stille forbruksdata tilgjengelig for sluttbruker. Denne bestemmelsen vil måtte vurderes i lys av kravet. Imidlertid stiller bestemmelsene knyttet til AMS, jf. avregningsforskriften § 4-3, krav om at målerverdier vederlagsfritt skal gjøres tilgjengelig for sluttbruker via Internett. Disse bestemmelsene vil gjelde fra 1. januar 2017. NVE vurderer dessuten å gi sluttbrukere av fjernvarme tilgang til sine historiske forbruksdata på lik linje med sluttbrukere av elektrisitet.

Når det gjelder fakturering, legger NVE til grunn, ut fra intensjonen i direktivet om å fremme energieffektivisering, at det vil være mulig å differensiere mellom kostnader ved å motta elektronisk faktura og papirfaktura, slik at det gis insentiv til elektronisk fakturering. NVE anser at bestemmelsen bør være oppfylt ved at det er et kostnadsfritt, elektronisk alternativ tilgjengelig for sluttbrukeren. NVE vurderer at det også for fjernvarme kan være mulig å differensiere mellom kostnader ved å motta elektronisk faktura og papirfaktura, slik at det gis insentiv til elektronisk fakturering.

Ut fra dagens regelverk er det ikke tillatt for nettselskap å kreve fakturagebyr. Nettselskapene har imidlertid mulighet til å gi reduksjoner i nettleien ved valg av elektroniske fakturaløsninger, tilsvarende den besparelsen dette medfører for nettselskapet. NVE regulerer per i dag ikke kraftleverandørenes fakturering så fremt de ikke har felles fakturering med nettselskapene. NVE arbeider imidlertid med å vurdere innføring av obligatorisk felles fakturering av nettjenester og elektrisk energi, og vil i den sammenheng vurdere hvordan direktivkravet kan oppfylles i denne modellen.

Artikkel 14 – Fremme av effektivitet i varme og kjøling

Artikkel 14 omhandler tiltak for å fremme effektiv varme og kjøling, med spesiell vekt på å fremme såkalt høyeffektiv kraftvarmeproduksjon. I følge direktivet gir høyeffektiv kraftvarmeproduksjon besparelse i primærenergi på minst 10 % sammenlignet med separat produksjon av kraft og varme. NVE vurderer at artikkel 14 er å betrakte som en skjerpelse av CHP-direktivet fra 2004. For Norge spesielt er CHP-anlegg nærmest fraværende nå og i fremtiden, ettersom termisk kraftproduksjon er lite aktuelt.

I følge direktivet skal landene utrede potensialene for høyeffektiv kraftvarme, samt effektiv fjernvarme og fjernkjøling. Det stilles omfattende krav til hvordan utredningene skal gjøres og hva de skal inneholde, blant annet etterspørselspunkter og leveringspunkter for varme og kjøling. Varme- og kjøleetterspørsel som kan dekket gjennom høyeffektiv kraftvarme inklusive privat mikrokraftvarme, samt fjernvarme og fjernkjøling skal identifiseres. For nybygging eller oppgradering av elproduksjonsanlegg eller industrianlegg med innfyrt effekt større enn 20 MW skal landene se til at det gjennomføres kost/nytte analyser av hvorvidt anleggene kan drives som høyeffektive kraftvarmeanlegg eller tilsluttes fjernvarmeanlegg. Det stilles også krav om at landene skal utarbeide strategier og iverksette tiltak som kan bidra til realisering av potensialene for høyeffektiv kraftvarme og effektiv varme og kjøling.

For kraft generert gjennom høyeffektiv kogenerering skal landene på bakgrunn av harmoniserte referanseverdier for effektivitet utstede opprinnelsesbevis. NVE har for flere år siden lagt til rette for at slike bevis kan utstedes, men hittil er ingen forespørsel om slike opprinnelsesbevis mottatt.

De forpliktelsene som artikkel 14 pålegger landene vurderes å være av klart størst nytte for land med stor utbredelse av termisk kraftproduksjon, som jo er hovedregelen for EU-landene. For Norge innebærer etterlevelse av artikkel 14 et betydelig utredningsarbeid, mens deler av dette arbeidet trolig vil ha begrenset nytteverdi.

Artikkel 15 – Omforming, overføring og distribusjon

I artikkelens paragraf 2 stilles det krav til at det gjennomføres analyser/vurderinger mht. energieffektiviseringspotensialet i hele infrastrukturen for elektrisitet og gass, inkl. produksjon og forbruk samt i samspeilet mellom aktørene. Det skal også identifiseres konkrete tiltak og investeringer for energieffektive forbedringer med en tidsplan for disse.

NVE antar at dette kravet i hovedsak er dekket for elektrisitet gjennom ordningen med regionale og lokale kraftsystemutredninger og at det ikke skal være behov for noen ekstra tilpasninger for dette punktet. For gass må det derimot gjøres en vurdering.

Artikkelens paragraf 8 krever at reguleringsmyndigheten, jf. NVE, skal oppmuntre til at også forbrukere (etterspørselsiden) kan delta i de ulike balansemarkedene på lik linje med produsenter (tilbudssiden). Direktivet definerer også rollen ”aggregator”. Dette er en markedsaktør som aggregerer etterspørselen til flere mindre forbrukere for å tilby dette forbruket i balansemarkedet.

Det er per i dag ikke forskriftsfestet bestemmelser som regulerer aggregatorene sin deltakelse i det norske kraftmarkedet. NVE har i 2012 imidlertid igangsatt et prosjekt for bl.a. å undersøke mulige kost-/nyttevirkninger av å gi aggregatorer tilgang til balansemarkedene, og herunder hvilke tekniske og økonomiske krav som bør stilles til aggregatorene. Dette arbeidet vil følges opp videre.

Artikkel 16 – Tilgjengelighet av kvalifiserings- akkrediterings- og sertifiseringsordninger

Artikkelen setter krav om at medlemslandene skal gjøre tilgjengelig ordninger for sertifisering, kvalifisering, akkreditering, mv. der de finner at kompetanse, objektivitet og pålitelighet ikke er tilstrekkelig.

Kravet i artikkel 16 reflekterer tilsvarende krav i bygningsenergidirektivet og fornybardirektivet. Intensjonen kan forstås som å sikre kvalitet i utførelse av ulike håndverk – derfor skal det stilles krav til sertifisering eller på annen måte sikre kompetanse. Kravet fremstår ikke som sterkt bindende. Det er neppe tvil om at sertifisering og akkreditering kan være gode virkemidler for å sikre kompetanse og

stimulere til kvalitet. Dette virkemiddelet er likevel brukt i begrenset omfang i Norge. For byggesektoren har man en egen godkjenningsordning (DiBK) og for energimerking av bygninger er det klare kompetansekrav, men med egenerklæring av hvorvidt man oppfyller kravet.

Artikkel 17 – Informasjon og opplæring

Artikkelen setter krav om at informasjon om energieffektivisering og virkemidler for dette er lett tilgjengelig. Hvorvidt så er tilfellet i Norge vil være en vurdering. Enova har klart mandat for å legge til rette for dette. I paragraf 1 fremheves finansielle institusjoner; disse har i liten grad vært direkte målgruppe for slik informasjon. I paragraf 2 fremheves informasjon fra markedsdeltakere.

NVEs vurdering er at artikkelen ikke krever vesentlige endringer i norsk praksis.

Artikkel 20 - Nasjonalt effektiviseringsfond, finansiering og teknisk støtte

Artikkel 20 setter krav til tilrettelegging av finansiering og teknisk støtte, erfaringsutveksling, med mer. Medlemslandene kan sette opp et fond for støtte av nasjonale effektiviseringstiltak. Artikkelen gir åpning for at forpliktelsene om reovering av 3 % av bygningsmassen eid og brukt av sentrale myndigheter kan oppfylles gjennom bidrag til det nasjonale fondet. Artikkelen åpner også for at forpliktete aktører⁷ kan oppfylle sine forpliktelser ved å bidra til det nasjonale fondet. Bidraget skal tilsvare det aktørene måtte ha brukt for å oppnå forpliktelsene. Inntekter knyttet til oppfylling av direktiv om klimagassutslipp kan brukes til å delvis oppfylle artikkel 5, om 3 % reovering av bygninger i bygg eid og brukt av sentrale myndigheter.

Denne artikkelen gir mulighet til å bruke fondsløsningen som allerede er implementert i Norge. Artikkelen gir muligheter for at forpliktete aktører kan oppnå sine forpliktelser ved å bidra til dette fondet. Det bør avklares om denne muligheten *også* gjelder dersom artikkel 7, paragraf 9 velges som løsning i Norge, og *hvem* som i så fall regnes som pliktige aktører.

Artikkel 21 - Konverteringsfaktorer

Direktivet angir at det skal nyttes omregningsfaktorer som angitt i bilag IV for å omregne energibesparelser til en felles enhet. De angitte tallverdier er imidlertid ikke bindende, landene kan nytte andre verdier dersom dette kan begrunnes. Omregningsfaktorene i bilag IV harmonerer godt med de verdier som nyttes i norsk energistatistikk. Spesiell oppmerksomhet bør imidlertid rettes mot omregningsfaktoren for elektrisitet. Denne er i utgangspunktet angitt til 1 når energibesparelsene beregnes i primærenergienheter ved en bottom-up strategi som baserer seg på sluttenergibruk. I en fotnote sies at for besparelser i kWh får landene anvende en standardkoeffisient (primærenergifaktor) på 2,5 eller en annen koeffisient om de kan begrunne det.

En bør her være klar over at bilag IV i EED er identisk med bilag II i energitjenestedirektivet fra 2006, som regnes som introduksjonen for bruk av primærenergifaktoren 2,5 for elektrisitet i de senere økodesignforordningene. I økodesignsammenheng er det ikke åpning for at landene kan nytte egne primærenergifaktorer for elektrisitet, og dette har ledet til at elektriske produkter som alternativt kan drives med andre energibærere som for eksempel gass, kan bli forbudt på markedet eller i beste fall få et dårlig energimerke. Tradisjonelle elektriske varmtvannsberedere er et aktuelt eksempel her. Kombinert med innkjøpskravene i artikkel 6 kan dette for eksempel bety at offentlige myndigheter ikke kan gå til innkjøp av konvensjonelle elektriske varmtvannsberedere og elektriske kjeler for sentralvarmeanlegg.

---

⁷ Forpliktete aktører omtales i artikkel 7 som energidistributører og/eller energiselskaper.

Det er lite trolig at Norge vil nytte en primærenergifaktor på 2,5 når besparelser i elektrisitetsforbruket skal omregnes til primærenergibesparelser. På den annen side fremstår det inntil videre uavklart hvilken primærenergifaktor som vil være mest relevant for Norge. Hvilken primærenergifaktor Norge velger å nytte i EED bør sees i sammenheng med hva Norge finner mest hensiktsmessig i økodesignsammenheng.

Artikkel 22 og artikkel 23 – Delegert myndighet

Selv om direktivet gir medlemslandene en god del frihet mht målsetting og valg av metoder mv. vil NVE bemerke at Kommisjonen har relativt vide fullmakter i henhold til direktivets artikkel 22 til å vedta delegerte rettsakter, etter en prosedyre som beskrives i artikkel 23. Indirekte vil derfor direktivet kunne få større konsekvenser for medlemsstatene enn det man først kan få inntrykk av. Norge vil som EFTA-stat ha begrenset påvirkningskraft på Kommisjonens vedtak som følge av begrenset adgang til komitologikomiteene.

Artikkel 24 – Inspeksjon og overvåkning av implementeringen av EED

Medlemslandene skal rapportere fremdrift i arbeidet med å nå målene for energieffektivisering. Det kreves blant annet årsrapporter og årlig statistikk over elektrisitet og varmeproduksjon, CHP kapasitet, fjernvarme og fjernkjøling, besparelser i primærenergi som skyldes CHP. I tillegg skal NEEAP leveres innen 30. april 2014, deretter hvert 3. år, og innen 30. juni 2014 skal indikative mål for energieffektivisering settes i henhold til Artikkel 3.

Noen av beregningene i NEEAP baserer seg på rapporteringer gjort i EPBD. Norge har ikke avgjort om EPBD II skal implementeres, dette kan vanskeliggjøre disse beregningene. Det kan også bli utfordrende å samle inn detaljert statistikk angående tiltak som adresserer energieffektivitet i boliger, næringsbygg og utstyr, samt sentraladministrasjon og offentlige bygninger.

Innsamling av statistikk kan bli krevende, og fordrer dessuten samarbeid mellom flere instanser, som Enova, DiBK, Statsbygg, SSB, TØI, NVE, osv. Dersom Norge velger artikkel 7, paragraf 9, dvs den alternative måten for hvordan energibesparelsen blant sluttbrukere kan oppnås, må det avklares hvordan rapporteringen skal skje og hvordan måloppnåelsen skal regnes.

Artikkel 27 - Endringer og opphevelser

Innkjøpsbestemmelsene i artikkel 9 Offentlige innkjøp og stimulerings tiltak, pkt 1 og 2, i det reviderte energimerkedirektivet 2010/30/EF vil utgå med virkning fra 05. juni 2014 som følge av innføringen av artikkel 6 i energieffektivitetsdirektivet.

Direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet) endres ved at det settes inn et nytt punkt 35 a) i fortalet. Punktet inneholder en presisering av en bestemmelse i bygningsenergidirektivet 2010/31/EU som sier at medlemslandene skal sette energikrav til enkeltkomponenter som inngår i bygningskroppen og energikrav på systemnivå. Denne bestemmelsen er konsistent med økodesigndirektivets formål og i forståelse for at bestemmelsen i noen tilfeller kan begrense installeringen av energirelaterte produkter som er i tråd med kravene i økodesigndirektivet og dets underliggende forordninger. Det er likevel en forutsetning at slike energikrav ikke representerer en uberettiget markedsbarriere.

Dersom energieffektiviseringsdirektivet blir vurdert som ikke EØS-relevant, vil bestemmelsene i artikkel 6 ikke gjelde for Norge. Samtidig vil bestemmelsen i artikkel 9 pkt 1 og 2 i energimerkedirektivet oppheves fra 05. juni 2014. Dette vil medføre at Norge står uten innkjøpskrav for produkter med mindre tilsvarende bestemmelser om innkjøp ivaretas av annen nasjonal lovgivning.

Det ansees som positivt at det kommer en presisering i økodesigndirektivet som sier at man under bygningsenergidirektivet har anledning til å stille egne energieffektivitetskrav til enkeltkomponenter og systemer. Det har lenge vært behov for en slik klargjøring.

Annex V - Felles metoder og prinsipper for beregning av virkningen av ordningene med energieffektivitetsforpliktelser eller andre policy tiltak under artikkel 7 (1), (2) og (9) og artikkel 20 (6)

Punkt 2.a.ii tolkes til at det kun gis kreditt for besparelser oppnådd for produkter som er bedre enn minimumskravene i økodesigndirektivets forordninger.

Med hilsen

Gunn Oland
avdelingsdirektør

Anne Rogstad
fung. seksjonssjef

Oversendes uten underskrift. Kvalitetssikret i henhold til interne rutiner.